

O PIEDICĂ ÎN CALEA UITĂRII

Sitges (se pronunță la fel cum se scrie) este o mică localitate balneară din estul Spaniei, pe Mediterana, la vreo 40 de kilometri de Barcelona.

Aici, zice pliantul de reclamă, nu te plictisești în nici un anotimp, pentru că, dincolo de nenumăratele atracții culturale și gastronomice, ai parte de soare circa 300 de zile din an, la o temperatură de douăsprezece grade iarna și douăzeci și șase, vara; iar plaja, foarte lungă, destul de lată și mărginită spectaculos de palmieri, e lesne accesibilă din orice punct al orașelului. Tocmai de aceea, poate, nedorind să abată gândurile participanților la Întâlnirea revistelor europene de teatru spre tentații mai puțin profesionale, cine știe ce zeu climateric local a făcut ca, între 9 și 11 iunie, la Sitges să plouă aproape fără întrerupere, iar temperatura să oscileze, când ploaia stătea și începea vântul, în jurul cifrei 16...

Dar, firește, invitații revistei barceloneze „Escena” și ai directorului ei, Albert de la Torre, adică reprezentanții publicațiilor „L'Avant-scène” (Franța), „Sipario” (Italia), „Plays International”, „Plays & Players” și „Dance Theatre Journal” (Marea Britanie), „Entrée” (Suedia) și „Teatrul azi” (România – singura țară „din Est” poftită acolo), nu se întâlniseră pentru a se distra, ci pentru a discuta lucruri serioase. Astfel că, sub privirile uimite ale perechilor de americani și nemți septuagenari care sorbeau cocteiluri multicolore la barul hotelului ori se bălăceau sportiv în piscina albastră ca-n filme, și intersectând stoluri compacte de japonezi zâmbitori și fotografi, redactorii mai simpli sau mai șefi ai pomenitelor reviste străbăteau zilnic, dimineața și după-amiaza, labirintul de piatră alb-gălbuie al străduțelor în pantă, pentru a dezbate ideea înfăptuirii unui periodic teatral european. Ideea ca atare, au căzut cu toții de acord, este frumoasă și generoasă; mergând în sensul integrării continentale, această revistă ar urma să cuprindă informații de profil provenite din toate țările aderente, informații care, traduse într-o limbă de largă circulație (engleza, cel mai probabil), ar da publicului interesat o privire de ansamblu asupra teatrului european actual. Nedumeririle și rezervele s-au iscat atunci când s-a vădit că inițiatorii aveau în vedere ca publicația să se difuzeze nu în forma clasică, scrisă pe hârtie, ci prin rețeaua computerizată INTERNET. Nu oricine, s-a spus acolo, are în dotare sau are acces la un astfel de aparat (și obiecția nu provenea dinspre partea estică a reuniunii, care, nedispunând la redacție nici măcar de un banal telefax, tăcea enigmatic), nu orice editor e gata să suporte costurile unei asemenea operațiuni (partea estică se gândea cu jale la nesfârșitele săptămâni și luni când „Teatrul azi” zace la tipografie, așteptând ca editorul să achite prețul manoperei și al hârtiei de – cum se vede – înaltă calitate pe care ea apare, de aceea, din an în Paște), nu e limpede, în condițiile date, reglementarea problemelor de **copyright** etc. Și, dacă întrebările de natură pur tehnică ridicate de participanți au căpătat, mulțumită celor doi specialiști în calculatoare de la Universitatea din Barcelona, aduși la întâlnire tocmai în acest scop, răspunsuri clare, chestiunile înșirate mai înainte au rămas, deocamdată, în suspensie. Oricum – s-a convenit unanim –, o încercare merită să fie făcută; poate că (vorba unei lozinci), „împreună vom reuși”.

Convocată spontan, în ultima zi a avut loc și o întâlnire a revistelor de teatru din țările afiliate la Institutul Internațional de Teatru Mediteranean (IITM), al cărui inițiator și președinte, José Monleón, este în același timp directorul revistei madrilene „Primer acto”; grație Bosforului și Dardanelelor, România face și

ea parte, de anul trecut, din acest organism cu o activitate din ce în ce mai bogată. Afirmând obiective mai modeste dar mai concrete decât colocviul european, cel mediteranean, la care riveranilor deja enumerați li s-a adăugat un reprezentant al Tunisiei, a abordat tema informării reciproce în privința dramaturgiei actuale. Pieseile recomandate de fiecare

țară vor circula – sub formă de rezumat comentat – în spațiul obăduit de IITM, urmând ca acelea socotite (prin sufragiu) cele mai interesante să fie traduse în celelalte țări și îndrumate spre teatre. Proiectul a început să funcționeze; revista noastră va publica și ea astfel de rezumate.

*

Colocviul periodicelor nu a fost însă o manifestare autonomă, ci doar capitolul așa-zicând teoretic al unei reuniuni mult mai ample. Pentru că mica localitate catalană este, anual, sediul festivalului numit „Sitges Teatre Internacional”, ajuns, în 1995, la a 26-a ediție. De astă dată, aici s-au perindat, între 2 și 11 iunie, aproape 40 de spectacole sosite din mai multe țări europene; spectacole dramatice, spectacole de teatru-dans, spectacole muzicale, plus o serie de spectacole-lectură (denumite, generic, „Cuvântul autorului”) care „lansau” texte noi ale dramaturgilor spanioli. Printre companiile invitate la festival am notat câteva prezențe ilustre, precum Odin Teatret din Holstebro (Danemarca), teatrul lui Eugenio Barba, cu o montare intitulată chiar **Castelul din Holstebro** (Barba a ținut și câteva conferințe publice), ori Teatrul Taganka, sosit de la Moscova cu **Fedra** de Marina Tsvetaeva, având-o în rolul titular pe Alla Demidova. Programarea reprezentațiilor nu mi-a permis, însă, să văd decât trei spectacole, dintre care două monodrame. Mai întâi, la Teatre Prado – sala „oficială” din Sitges, care, în ciuda numelui pompos, e un fost cinematograful nu tocmai ideal pentru spectacole de teatru, dar împodobit neo-baroc cu pluș roșu și statui aurite –, recitalul impresionant al actorului Ulrich Tukur. Sub egida cunoscutului Schauspielhaus din Hamburg, acesta a prezentat piesa **Vânătorul de lei** a spaniolului Javier Tomeo – de fapt, dramatizarea romanului omonim al acestui autor care, la ora actuală, se bucură de o anumită vogă europeană. Amintind, până la un punct, de **Vocea umană** a lui Cocteau, textul spune povestea unui individ singuratic, închis undeva (într-un teatru, sugerează spectacolul) cu spaimile și fantezmele lui; singura legătură cu lumea e telefonul, la care cheamă femei necunoscute pentru a le istorisi aventurile lui (închipuie) pe meleaguri exotice.

Alvia Reale, protagonista spectacolului Anna Cappelli de Annibale Ruccello

Tot despre un caz psihic – al unei ucigașe fără motiv aparent, caz real, de altminteri – vorbește și textul **Anna Cappelli** al italianului Annibale Ruccello, dramaturg de talent, dispărut nu demult în condiții violente. Amplasat în „salonul de aur” al unui superb muzeu, Palau de Maricel, spectacolul coprodus de Teatro di Dioniso și Compania Alvia Reale din Torino nu-și propune decât să o „servească” pe protagonistă, sensibila actriță Alvia Reale; ceea ce și face, cu anumită eleganță.

Foarte intens „publicitată”, cea dintâi producție a nou-înființatului Centro Andaluz de Danza este un spectacol de teatru-dans. Scris și montat de coregraful Ramón Oller, **Portrete în memorie** oferă o mostră convingătoare a acestui gen de spectacol, tot mai răspândit în lume și care începe să se dezvolte și la noi. Canavaua e pur pretextuală: într-o noapte de Anul Nou, oaspeții ce se adună în casa unei mătuși bătrâne evocă trecute episoade din istoria familiei; deși minimă, dramaturgia apare ireproșabilă sub aspectul coerenței, iar trecerea de la părțile recitate la cele dansate se face logic, fără accidente de continuitate sau de ritm narativ. Singura actriță „de

la data aceea nu se știa că boala avea să-i fie fatală), membrii ansamblului – completat cu directorul Nicolae Scarlat, care preluase eroic, după doar două repetiții, rolul vacant Lunardo – s-au concentrat însă exemplar, așa că spectacolul nu a avut, se pare, nimic de suferit. Spun „se pare”, pentru că nu am asistat decât la primele douăzeci de minute ale reprezentației. Gazdele oferiseră criticilor interesați posibilitatea de a vedea producția finală a unui atelier internațional inițiat de faimoasa trupă catalană „La Fura dels Baus” și, firește, n-am putut rezista invitației. Un microbuz ne-a dus afară din oraș, pe o colină cu vegetație sălbatică, unde, într-un fel de hală în ruine, își avea sediul întreprinderea. O barieră improvizată închidea drumul rarilor trecători „civili”, păzită de un tânăr vopsit sumar pe trupul complet gol (seara era bine răcoroasă) cu niște dungii colorate; legat cu un lanț solid, întocmai ca un câine, de piciorul barierei, tânărul se năpustea fiores asupra oricui dorea să treacă, solicitând țigări pe care le mesteca extatic, ori profera teribile imprecacții și oracole sumbre („O să mori miercuri!”) în mai multe

limbi. Spre hazul celor adunați în așteptarea spectacolului propriu-zis, doi bicicliști, oameni simpli după înfățișare, s-au speriat de-a binelea și au luat-o la sănătoasa. Aici s-a și terminat însă amuzamentul, ca și interesul efectiv al happening-ului. Pentru că, o dată intrați în hală, am constatat că reprezentația se reducea la demente buluciri ale actorilor (majoritatea, nuzi) peste spectatori, agresați artistic (ceea ce nu excludea încasarea câte unui ghiont foarte realist) și obligați să se ferească ba din calea unei găleți pline cu vopsea, ba din calea câte unui „actant” ce-și dădea drumul din tavan pe o frânghie, ba chiar (moment de-a dreptul periculos) din calea unui automobil care, cu un urlat asurzitor, s-a repezit de-afară cu patruzeci pe oră. Monitoare instalate ici-colo arătau scene de violență (mai ales sexuală) ori reproduceau imagini din agitația vie dinăuntrul halei, pe un fond sonor – țipete, zgomote, un soi de muzică – aproape insuportabil. Am recunoscut, firește, intenția artiștilor de a ne trezi din

Imagine din spectacolul **Portrete în memorie**, produs de Centro Andaluz de Danza (regia și coregrafia: Ramón Oller)

meserie”, Lola Lizarán, și excelentul grup de balerini avându-i în vedetă pe Ramón Oller și pe Nuria Moreno (fiica mării actrițe catalane Nuria Espert, prezentă și ea, spre încântarea publicului, la spectacol) evoluează unitar, dansatorii vădindu-se solid antrenați și în teatrul dramatic.

Ultima reprezentație din festival a fost susținută de Teatrul Tineretului din Piatra-Neamț, al cărui **Bădăranii**, în regia Louisei Dănceanu, fusese invitat la Sitges de însuși directorul reuniunii, Joan Ollé. Marcați sufletește de lipsa actorului Ion Muscă (deși

somnolența noastră burgheză și de a ne înștiința că lumea e guvernată de brutalitate, dar și procedee învechite de „teatralitate”, care nu numai că nu ajută cu nimic la curmarea răului universal, ci și gonesc, până la urmă, oamenii din teatru. A fost, oricum, o experiență de neuitat; chiar de-aș vrea, petele de vopsea cărămizie de pe o anumită fustă bej o să mă împiedice să-mi șterg din amintire acea seară de iunie...

ALICE GEORGESCU